

In de stilte na de storm

Voorganger: Ds. Jurjen Zeilstra

Lezingen:

1^e schriftlezing: 1 Koningen 19, 4-13 (vertaling Naardense Bijbel, P. Oussoren)

2^e schriftlezing: Hebrëeën 4,10

3^e schriftlezing: Matteüs 11, 28-30

Inleiding

Wij kunnen onszelf voorbij hollen in ons 'ijveren voor God'. Ook de mens naast ons zijn wij dan niet langer in staat te zien als kostbaar en kwetsbaar. Geestelijk uitgeput heeft de profeet Elia zich teruggetrokken in de wildernis. Maar daar wordt hij opgezocht door God. Deze openbaart zich in de stilte na de storm. Is dat iets wat ook wij kunnen beleven?

Thema: In de stilte na de storm.

Gemeente van Christus, het komt er werkelijk op aan dat wij durven te leven met de stilte na de storm. Dat spreekt geenszins vanzelf! U zult begrijpen, er zijn talloze verklaringen gezocht en gevonden bij dit verhaal.¹ Ik vind ze geen van allen overtuigend. Ik denk dat ik er beter aan doe ervan af te zien om het in te vullen: de storm, de aardbeving en het vuur in het Elia verhaal van 1 Koningen 19. Ze hebben gemeenschappelijk dat ze ontzag afdwingen. Een kleine mens, zeker in de wildernis, staat met lege handen tegenover het geweld van de natuur. Maar er gaat ook een enorme fascinatie vanuit. De profeet Elia wordt bijna van zijn voeten geblazen.

De stilte die dan volgt is een ingekaderde stilte. Beter gezegd, het is een uitgespaarde ruimte in het natuurgeweld, als het oog van een orkaan, windstil. Slechts een fluisteren wordt nog gehoord, anderen vertalen een 'suizen', maar de essentie is de stilte.² Zouden wij nog kunnen verstaan dat de stem van God is als een uitsparing in geluid?

Elia is moe. Hij is moegestreden. Hij is zichzelf in de strijd voor zijn God bijna verloren. Zijn eigen geweld en de dreiging van geweld van anderen hebben de profeet in hem gesloopt. Het kan ons allemaal gebeuren. Probeer dan die echte stilte maar eens te vinden, stilte als de open gehouden ruimte, de rust en de heilzame leegte waarin de God van je leven zich openbaart.

God wordt door Elia gevonden, niet in de wind, de aardbeving of het vuur, niet in dat wat fascineert en wat er wel degelijk bij hoort, maar het is de essentie niet. Het zijn de randen van het bestaan, belangrijk, maar toch, het zijn de randen. God wordt door de profeet Elia gevonden in het suizen van een zachte koelte, de stilte. Of zeg ik dat niet goed en is het God

die Elia vindt?

De mystieke spiritualiteit van de Karmelieten kloosterorde is gebaseerd op de Eliaverhalen. In de 4^e eeuw al woonden er vele kluizenaars op de flanken van de berg Karmel in Noord Israël. In de Eliaverhalen speelt deze berg een grote rol. Ten tijde van de kruistochten was er een grote opleving, merkwaardige paradox: in een zeer gewelddadige tijd mensen zochten mensen naar vrede en rust.³ Albert Avogadro (1150-1214) stelde de Karmelieten kloosterregel op, waarin armoede en handarbeid een grote rol spelen. Centraal echter staat het stil gebed, de stilte die wordt open gehouden te midden van de uren van de dag om God te ontmoeten. Wij zijn geen kloosterlingen, maar dat betekent niet dat wij die stilte niet nodig hebben. Wij hebben die stilte nodig om tot onszelf te komen. Juist daar doen wij weer krachten op. Daar worden wij verkwikt door een herder die ons aanreikt brood en wijn, onmisbaar voor mensen onderweg in het leven.

Kom naar mij,
jullie die vermoeid zijn en onder lasten
gebukt gaan,
dan zal ik jullie rust geven.⁴

Dit is wel de Grote Uitnodiging van Jezus genoemd.⁵ Hij die naar mensen keek en zag dat ze waren voortgejaagd en afgemat, als schapen zonder herder.⁶ Deze uitnodiging wordt vandaag bijna niet meer gehoord, bedolven als hij is onder uitleggingen. Wij worden heen en weer geslingerd onder invloed van allerlei wind van leer.⁷ Talloze stemmen jagen ons op en roepen ons toe dat we hierheen moeten of daar om gelukkig te worden. Geloof het niet.

Het is in de stilte dat wij terecht kunnen komen. Daar hervinden wij onze kern, wanneer wij in ontzag terugdeinzen en het aandurven deze stilte niet te vullen met ons zelfbedachte evangelie. De rust van God is deel van zijn scheppingswerk.⁸ Die rust van de zevende dag is er de voltooiing van. God woont er. Daar is hij toegankelijk. Daar wordt God gevonden. Daar vindt hij ons.

Eens kwamen terneergeslagen leerlingen bijeen om een dode te gedenken. Zij vormden een zwijgende kring omwille van een samen gedragen leegte. Maar hun

heer verscheen in hun midden. Hij toonde hun zijn wonden en sprak toen in hun stilte: Vrede zij u.

Gij gaat voorbij. Een grote ademtocht,
alles wat vastomlijnd leek staat te beven -
in de emotie heb ik U gezocht,
Gij waart er niet. Niets dan mijn eigen
leven.

En de ontredde ging voor U uit,
het vuur als uw heraut vooruitgezonden -
Ik bleef alleen in mijn eenzelligheid,
tot niemand onzer komt Gij onomwonden.

En dan, als niets meer spreekt, alles blijft
stom,
achter een sluier soms, uit een stil midden
is er een stem. Gij spreekt, maar

andersom:
als ik niets hoor, als ik niets weet te
bidden.

Gedicht: Elia, een lied, Willem Barnard, p1416 Liedboek

Uitzending en zegen
Als u van hier gaat, besef het gezegende mensen te zijn.
U bent gezegend met een God die ons in staat stelt
onzelf, ook na zware tegenslagen te hernemen en op
te staan tegen het onrecht, terwijl wij mogen genieten
van iedere straal van de zon van gerechtigheid die de
goede God iedere dag weer over ons doet opgaan.

De Here zegene u en behoede u;
de Here doe zijn aangezicht over u lichten en zij u
genadig;
de Here verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.

Noten

¹Cf. Waaijman, K., De profeet Elia, Nijmegen 1985, 58-75.

²Barnard, W., Stille omgang. Notities in het dagelijks verkeer met de Schriften, Brasschaat 1992, 586.

³In 1325 moesten de Karmelieten de Karmel verlaten, toen de Saracenen de kruisvaarders uit Palestina verjoegen.

⁴Matteüs 11,28.

⁵Roessingh, K.H., Preeken en Lezingen, Arnhem 1929, 58ff.

⁶Matteüs 9,36 (NBG 1951).

⁷Efeziërs 4,14.

⁸Hebreeën 4,10 cf. Genesis 12, 2-3.

Figuur 1: Elijah in the desert, William Brassey Hole